

NORGES BONDELAG

Miljøverndepartementet
Postboks 8013 Dep.
0030 OSLO

Vår saksbehandler
Finn Erlend Ødegård
22 05 45 49

Vår dato
26.04.2013
Deres dato
22.03.2013

Vår referanse
10/00340-10
Deres referanse
12/3252

Høring - forslag til endring i forskrift om svarthalespove (*Limosa limosa*) som prioritert art

Norges Bondelag viser til høring av 22.03.2013 om forslag til endring i forskrift om svarthalespove (*Limosa limosa*) som *prioritert art*. I høringsbrevet foreslår Miljøverndepartementet å fremskynde slåttetidspunktet fra 15. juli til 5. juli i de økologiske funksjonsområdene, og et opplegg for tilskudd til drift og skjøtsel ved blant annet bruk av Regionalt miljøprogram.

Norges Bondelag har under arbeidet med naturmangfoldloven vært opptatt av å få til balanserte virkemidler i naturforvaltningspolitikken. Når det gjelder nye virkemidler som prioriterte arter og utvalgte naturtyper, er det avgjørende at disse blir praktisert i tråd med lovens intensjoner og at tiltakene får lokal aksept og oppslutning. For å lykkes er det avgjørende at denne type virkemiddel i praksis ikke oppleves som et strengt og omfattende verneregime, og at de tydelig skiller seg fra områdevern som f.eks landskapsvernområde eller naturreservat. I forskrift om svarthalespove som prioritert art, er restriksjonene i det økologiske funksjonsområdet like strengt som i et områdevern.

Ordningen *prioriterte arter* er en mellomløsning mellom områdevern og generelle prinsipper for bærekraftig bruk. Det gis derfor ikke erstatning for prioriterte arter slik det gjør for områdevern. Dette må derfor bety at geografisk omfang må være begrenset og at restriksjonsnivået i praksis ikke kan være det samme som for områdevern.

Den underart av svarthalespove som hekker på Jæren kom til Norge for ca 40 år siden og teller i dag 20 – 25 hekkende par. Disse fuglene holder til i de nordligste deler av randsonen hvor de klimatiske forholdene er tilstrekkelige til at fuglene klarer å hekke. Bestanden av svarthalespove er på verdensbasis anslått til mellom 600.000 og 800.000 individer, og er således ingen truet dyreart. Det lave antall dyr i Norge betyr på ingen måte at arten er truet, men er en naturlig følge av at vi geografisk ligger i randsonen av artens utbredelse.

Bondelagets Servicekontor AS

Postadresse:
Postboks 9354 Grønland
0135 OSLO

Norges Bondelag
Bondelagets Servicekontor AS

Besøksadresse:
Landbrukets Hus,
Schweigaardsgate 34 C
0191 OSLO

Org.nr.: 939678670
Org.nr.: 985063001 MVA

Telefon:
22 05 45 00

Bankkonto: 8101.05.12891
Bankkonto:: 8101.05. 91392

E-postadresse:
bondelaget@bondelaget.no

Internett:
www.bondelaget.no

Vår dato Vår referanse
22.04.2013 10/00340-10

Svarthalespoven kommer i april måned. For å kunne starte hekking krever den bl.a. fuktige, åpne enger og 10-15 cm høy vegetasjon. Bøndernes grasproduksjon av flerårig eng og raigras er den eneste vegetasjonen som fyller disse kravene så tidlig på våren. Det er så langt vi kjenner til kun registrert hekking på de produktive grasarealene i Rogaland. Arten ser ut til å foretrekke produktive grasarealer fremfor de nærliggende våtmarksområdene og strandsonen da de sistnevnte arealene ligger brunsvidde når hekketiden starter og mangler den vegetasjonen som trengs for å starte hekking.

Etter at forskriften trådte i kraft i 24.05.2011 ble det utsatt slått på grasarealene hvor ca 1/3 av de påviste svarthalespovereirene var. Bønderne fikk da forbud mot å slå gras til Fylkesmannen gav klarsignal. Det ble ikke dokumentert at noen fugleunger overlevde dette året.

Etter at fylkesmanne i Rogaland gav dispensasjon fra forskriften i 2012, innledet grunneierne et samarbeid med en lokal ornitolog for å finne hekkelokaliteter. Grunneierne ønsket så langt som mulig å ta hensyn til hekkeaktiviteten rundt slåttetidspunktet. Påviste ungekull ble flyttet til nabojord med en annen type eng hvor graset på dette tidspunktet ikke skulle slås. Dette resulterte i at 9-11 unger overlevde slåtten i 2012. Svarthalespoven er også utsatt for predatorer som rev, mink, grevling, kråkefugl og rovfugl som holder til i området.

Så langt er det 29 grunneiere i Klepp kommune som er berørt av forskriften. De fleste av disse bønderne er aktive produsenter av gras som går til produksjon av melk og kjøtt. Til sammen produserer disse bønderne årlig om lag 4,5 millioner liter melk og kjøtt fra 2.600 storfe. Når bønderne pålegges å utsette slåtten til juli måned blir grasproduksjonen redusert, bønderne påføres betydelige driftsulemper og matproduksjonen reduseres.

Norges Bondelag viser til at Stortinget under behandlingen av naturmangfoldloven forutsatte at andre virkemidler skal vurderes før en art prioriteres.

Sitat fra Innst. O.nr. 100 (2008-2009):

"Komiteen viser til at det før etablering av økologiske funksjonsområde for ei prioritert art skal vere gjort ei vurdering av om prioritering er det hensiktsmessige verkemidlet eller om andre verkemidler er betre eigna. Det kan være bruk av anna lovverk eller frivillige løysingar".

Norges Bondelag mener at svarthalespove ikke er egnet for ordningen prioriterte arter etter naturmangfoldloven. Vi mener miljøvernmyndighetene vil oppnå et bedre resultat for arten dersom de inngår frivillige avtaler med grunneierne. Dette gjøres allerede i dag for åkerrikse som også er truet og hekker på grasarealer i jordbruksområder.

Forskrift om svarthalespove som prioritert art er et strengt, byråkratisk og ubalansert virkemiddel og er direkte uegnet i et av landets mest produktive jordbruksarealer, jf. Sitat fra forskriftens §§ 3 og 4:

§ 3. Forbud mot uttak, skade og ødeleggelse

Vår dato
22.04.2013

Vår referanse
10/00340-10

Enhver form for uttak, skade eller ødeleggelse av svarthalespove, herunder egg og dens reir, er forbudt. Som ødeleggelse regnes handlinger som er egnet til å skade, forstyrre eller på annen måte forringe individer av arten.

§ 4. Artens økologiske funksjonsområde

Som økologisk funksjonsområde for svarthalespove regnes i forskriften artens hekkeområder.

I det økologiske funksjonsområdet for svarthalespove er bruk som tar hensyn til svarthalespovens leveområder tillatt. Annen bruk er ikke tillatt. Med unntak av de handlinger som er nevnt i tredje ledd, kan forvaltningsmyndigheten inngå avtale med grunneier eller rettighetshaver om hvilke handlinger som skal være tillatt, og hvilke som ikke skal være tillatt. Forbudet etter annet punktum gjelder ikke for handlinger som er regulert i avtalen.

Slått før 15. juli, drenering av våtmark og nydyrking er forbudt.

Dersom bestemmelsene i annet eller tredje ledd medfører en vesentlig vanskeliggjøring av igangværende bruk og et vesentlig tap, kan grunneier kreve at området vernes etter naturmangfoldloven kapittel V eller at det gjøres unntak fra prioriteringen for de aktuelle områdene etter § 8.

Dersom det planlegges inngrep i et økologisk funksjonsområde for svarthalespove, kan forvaltningsmyndigheten kreve at følgene av det planlagte inngrepet for denne arten klarlegges, i samsvar med naturmangfoldloven § 24 første ledd bokstav c.

Ved vedtak etter annet lovverk, skal hensynet til arten og dens økologiske funksjonsområde ivaretas i samsvar med denne forskriften.

Norges Bondelag mener Miljøverndepartementets forslag om å fremskynde tidspunkt for å slå graset til 5. juli ikke er tilstrekkelig til å gjøre forskriften egnet til sitt formål. Vi mener ordningen prioriterte arter er feil type virkemiddel for å bevare svarthalespoven på Jæren. Frivillig innsats fra grunneierne har gitt positive resultater i 2012 med 9-11 oppvoksende ungfugler. Norges Bondelag forventer derfor at miljøvernmyndighetene inngår frivillige avtaler med grunneierne slik det allerede gjøres for åkerrikse. Med begrunnelse i dette krever Norges Bondelag at svarthalespove tas ut av ordningen prioriterte arter.

Vi viser videre til at Miljøverndepartementet i høringsbrevet ser for seg en ordning hvor det gis tilskudd fra Regionalt miljøprogram til grunneierne i de økologiske funksjonsområdene som skal sikre grunneierne mot vesentlig vanskeliggjøring av igangværende bruk og tap.

Norges Bondelag vil påpeke at Regionalt miljøprogram er en ordning som forhandles fram av partene i jordbruksavtalen og mener prinsipielt at ordninger som opprettes

Vår dato
22.04.2013

Vår referanse
10/00340-10

med hjemmel i naturmangfoldloven må finansieres over Miljøverndepartementets eget budsjett.

Med vennlig hilsen

Elektronisk godkjent, uten underskrift

Arild Bustnes

Finn Erlend Ødegård

Kopi: Landbruks- og matdepartementet